

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets Presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
24/3269 -

Dato
20.06.2024

Spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 2286 fra stortingsrepresentant Heidi Nordby Lunde om provenyeffekten og fordelingsvirkningen av å øke frikortgrensen til EUs grense for lavinntekt for en person som bor alene

Jeg viser til brev fra Stortingets president 25. januar 2023 vedlagt spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 2286 fra representanten Heidi Nordby Lunde.

Spørsmål:

Hva er provenyeffekten og fordelingsvirkningen av å øke frikortgrensen til EUs grense for lavinntekt for en person som bor alene, og hvor mye av skatteletten vil tilfalle personer med inntekt over denne grensen?

Begrunnelse:

Departementet må gjerne også knytte noen kommentarer til hvordan en slik relativ grense vil endre seg som følge av skatteendringen.

Svar:

Ifølge Statistisk sentralbyrås definisjon vil en person ha «lavinntekt dersom vedkommende har en inntekt som tilsvarer 60 prosent eller mindre av medianinntekten etter skatt per forbruksenhet i befolkningen». At lavinntekt måles per forbruksenhet, betyr at inntekten justeres etter størrelsen og sammensetningen av husholdningen. Justeringen skal hensynta stordriftsfordeler og forsørgerbyrde, slik at man kan sammenlikne inntektsnivået til ulike husholdningstyper. Alle i husholdningen tilordnes den samme inntekten per forbruksenhet («ekvivalent inntekt»). Antall forbruksenheter er beregnet ved bruk av EUs ekvivalensskala, der første voksne i husholdningen tilordnes vekt=1, neste voksne vekt=0,5 og barn (personer under 17 år) vekt=0,3.

Tabell 1 viser hvordan antall forbruksenheter og lavinntektsgrensen varierer mellom ulike husholdningstyper. For enslige var lavinntektsgrensen 264 800 kroner i 2022.

Tabell 1 Lavinntektsgrenser (EU-skala, 60 pst.) etter husholdningstype. 2022

	Antall forbruksenheter i husholdningen	Lavinntektsgrense (samlet årsinntekt for husholdningen)
Enslig	1,0	264 800
Enslig forsørger med ett barn	1,3	344 300
Enslig forsørger med to barn	1,6	423 700
Enslig forsørger med tre barn	1,9	503 100
Par uten barn	1,5	397 200
Par med ett barn	1,8	476 700
Par med to barn	2,1	556 100
Par med tre barn	2,4	635 500
Par med fire barn	2,7	715 000

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Den såkalte frikortgrensen er 70 000 kroner i 2024. Dette er ikke en inntektsgrense som vedtas eksplisitt som en del av skattereglene, men henger sammen med den nedre grensen for å betale trygdeavgift. Ettersom man normalt ikke betaler annen inntektsskatt på dette inntektsnivået, med mindre man har høye kapitalinntekter, fungerer det i praksis for de fleste som en grense for å betale skatt. Over nedre grense for å betale trygdeavgift betaler man trygdeavgift etter en opptrappingssats på 25 pst. av det overskytende, fram til det lønner seg å betale trygdeavgift av hele inntekten etter ordinære satser. For lønn, som har ordinær sats på 7,8 pst., har frikortgrensen delvis virkning opptil 101 200 kroner i 2024.

Det finnes ikke et anslag for lavinntektsgrensen i 2024, men dersom man legger til grunn 5,2 pst. anslått lønnsvekst i 2023 og 2024, kan lavinntektsgrensen anslås til 293 000 kroner i 2024. Å øke frikortgrensen til dette nivået anslås å redusere provenyet med om lag 14 mrd. kroner påløpt i 2024. En frikortgrense på dette nivået vil ha delvis virkning opptil en lønnsinntekt på 426 000 kroner med dagens opptrappingssats. Det anslås at om lag 1,2 millioner personer vil få skattelettelse på i underkant av 12 000 kroner i gjennomsnitt.

Det gjøres oppmerksom på at selv om frikortgrensen økes til lavinntektsgrensen for enslige, vil enslige med lavinntekt normalt betale trinnskatt og skatt på alminnelig inntekt. I 2024 betales det trinnskatt på 1,7 pst. av personinntekt over 208 050 kroner og 4 pst. av personinntekt over 292 850 kroner. Videre vil en lønnstaker med lønn som eneste inntekt og kun standard fradrag (personfradrag og minstefradrag) betale skatt av alminnelig inntekt ved lønn over om lag 163 400 kroner i 2024.

Dersom spørsmålet skal forstås slik at man heller ikke skal betale trinnskatt eller skatt på alminnelig inntekt av lønn under lavinntektsgrensen, vil det ikke være tilstrekkelig å øke frikortgrensen. For trinnskatten kan dette oppnås ved å fjerne trinn 1 og øke innslagspunktet for trinn 2 fra 292 850 til 293 000 kroner. For skatt på alminnelig inntekt kan dette oppnås enten ved å øke minstefradraget eller ved å øke personfradraget. Ved en lønn på 293 000 kroner vil man ha et minstefradrag lik øvre grense på 104 450 kroner (46 pst. av 293 000 kroner er høyere enn 104 450 kroner). Dersom personfradraget skal økes for å fjerne skatten på alminnelig inntekt på dette lønnsnivået, må personfradraget økes til 188 550 kroner. Summen av minstefradrag og personfradrag blir da 293 000 kroner ved lønn på 293 000 kroner, slik at skattbar alminnelig inntekt blir 0. Samlet anslås disse endringene (inkl. økt nedre grense for trygdeavgift) å redusere provenyet med om lag 97 mrd. kroner påløpt i 2024. Lavinntektsgrensen anslås å øke med 5 pst. som følge av endringene.

Ved såpass store systemendringer, vil det være behov for å gjennomgå helheten i inntektsbeskatningen på nytt.

Tabell 2 viser hvordan lettelsene fordeler seg etter inntekt.

Tabell 2 Anslåtte fordelingsvirkninger av skisserte endringer i inntektsbeskatningen for personer 17 år og eldre. Sammenlignet med 2024-regler

Bruttoinntekt ¹ inkl. skattefrie ytelser	Antall	Gjennomsnittlig endring i skatt. Kroner ²					Samlet
		Gjennomsnittlig skatt i referansealternativet. Kroner	Økt nedre grense for trygdeavgift	Økt innslagspunkt for trinnskatt	Økt personfradrag		
0–100 000 kr	325 800	1 200	-200	0	0	-200	
100 000–200 000 kr	214 700	7 600	-6 200	0	-600	-6 600	
200 000–250 000 kr	141 400	14 600	-10 000	-200	-3 800	-13 400	
250 000–300 000 kr	228 700	19 600	-11 600	-600	-8 000	-18 200	
300 000–350 000 kr	264 200	36 200	-14 600	-1 200	-17 200	-30 000	
350 000–400 000 kr	308 900	55 200	-8 400	-1 400	-20 000	-29 600	
400 000–450 000 kr	288 900	71 400	-3 400	-1 400	-20 600	-25 400	
450 000–500 000 kr	286 700	88 000	-1 000	-1 400	-21 000	-23 400	
500 000–550 000 kr	291 600	104 200	-400	-1 400	-21 200	-23 200	
550 000–600 000 kr	272 600	119 400	-200	-1 400	-21 400	-23 000	
600 000–700 000 kr	505 900	141 800	-200	-1 400	-21 600	-23 200	
700 000–800 000 kr	404 200	176 000	0	-1 400	-21 800	-23 200	
800 000–1 mill. kr	458 200	231 200	0	-1 400	-21 800	-23 200	
1–2 mill. kr	491 500	407 400	0	-1 400	-21 800	-23 400	
2–3 mill. kr	53 300	876 400	-200	-1 400	-21 800	-23 400	
3 mill. kr og over	32 600	2 737 000	-400	-1 400	-21 800	-23 600	
I alt	4 569 300	159 600	-3 000	-1 200	-17 400	-21 200	

¹ Bruttoinntekt omfatter lønns-, trygde-, pensjons-, nærings- og kapitalinntekt før skatt og skattefrie ytelser.

² Tallene er avrundet til nærmeste 200 kroner.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

Departementet har ikke hatt anledning til å anslå hvor mye av lettelsen som tilfaller personer over og under lavinntektsgrensen. Tabell 3 illustrerer imidlertid hvordan den samlede lettelsen fordeler seg etter ekvivalent bruttoinntekt (før skatt), i motsetning til SSBs lavinntektsdefinisjon som baserer seg på ekvivalent disponibel inntekt (etter skatt). Personer med lavinntekt vil i hovedsak befinne seg i 1. desil.

Tabell 3 Andel av samlet skattelettelse som tilfaller ulike desiler for ekvivalent bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser (EU-skala)

Desil	Økt nedre grense for trygdeavgift	Økt innslagspunkt for trinnslett	Økt personfradrag	Samlet
1	22 pst.	3 pst.	3 pst.	5 pst.
2	21 pst.	8 pst.	8 pst.	9 pst.
3	13 pst.	10 pst.	9 pst.	10 pst.
4	10 pst.	10 pst.	10 pst.	10 pst.
5	8 pst.	11 pst.	11 pst.	10 pst.
6	7 pst.	11 pst.	11 pst.	11 pst.
7	6 pst.	11 pst.	12 pst.	11 pst.
8	5 pst.	12 pst.	12 pst.	11 pst.
9	4 pst.	12 pst.	12 pst.	11 pst.
10	4 pst.	12 pst.	12 pst.	11 pst.

Beregningene er basert på Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

Datagrunnlaget for modellen er et utvalg fra Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for husholdninger for 2021. Denne statistikken gir informasjon om sammensetningen av inntekt og formue for hele befolkningen. Datagrunnlaget er fremskrevet til 2024.

Beregningene kan være usikre bl.a. fordi datagrunnlaget ikke omfatter alle skattyterne og er sjablongmessig fremskrevet. Modellen tar heller ikke hensyn til mulige endringer i atferden som følge av endringer i skattereglene.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum